

Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1918 kl. 1/2 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till beredande av förhöjda stipendier åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter.

I två inom riksdagen väckta till jordbruksutskottet hänvisade lika lydande motioner nämligen nr 79 i första kammaren av herr *Hellberg m. fl.* och nr 123 i andra av herr *von Sneidern m. fl.*, har hemställts att riksdagen, för beredande av höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter under läsåret 1918—1919 måtte anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Utskottet.

Såsom stöd för framställningen i fråga hava motionärerna åberopat av samma motionärer inom riksdagen väckta motioner om höjning av stipendierna till folkhögskolas elever, i vilka föreslagits, att dessa måtte beräknas efter ett belopp av 40 kronor i månaden till obemedlad elev och 25 kronor i månaden till mindre bemedlad elev.

Statsutskottet, som till förberedande behandling förehade sistnämnda motioner, anförde häröver i utlåtande nr 8 A följande:

»Vidkommande härefter motionärernas förslag vill utskottet till en början framhålla, hurusom det måste anses vara ett statsintresse av vikt, att folkhögskolorna bliva så talrikt besökta som möjligt. De nuvarande ökade levnadskostnaderna och terminsavgifterna torde emellertid kunna befaras verka minskning i tillströmningen av elever till dessa skolor. Väl är sant, att en del av befolkningen fått sina levnadsvillkor förbättrade under senaste tiden, men detta gäller helt visst icke alla och kanske icke just den ungdom, som framför andra drages till folkhögskolorna.

För den ungdom, som står i begynnelsen av sin verksamhet, kan lockelsen till en hög förtjänst på annat håll vara avgörande, då det gäller valet mellan att med dryg ekonomisk uppoffring bevista en folkhögskolekurs och att omedelbart söka sin utkomst på annan väg. Det är således synnerligen önskvärt, att denna uppoffring i någon mån kunde lindras genom tilldelande till de behövande eleverna av stipendier till sådana belopp, att de kunna anses åtminstone något så när motsvara värdet av stipendierna, innan den nuvarande nedgången i penningvärdet inträtt. Om för övrigt staten avser att framdeles lämna lika stöd som hittills för ifrågavarande utbildning, lär det bliva nödvändigt att höja stipendiebeloppen.

Utskottet anser sig dock vid förordandet av förhöjda stipendier icke kunna gå fullt så långt som motionärerna, då all nödig försiktighet härvidlag bör iakttagas. Lämpligast finner utskottet en förhöjning av stipendierna till de mindre bemedlade från 15 kronor till 20 kronor per månad och till de obemedlade från 25 kronor till 35 kronor per månad. Med en sådan förhöjning skulle det för ändamålet erforderliga beloppet kunna begränsas till 70,000 kronor.»

I anslutning härtill hemställde statsutskottet, att riksdagen måtte förberedande av höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid folkhögskolor under läsåret 1918—1919 anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Vad utskottet sålunda hemställt, har av riksdagens bägge kamrar bifallits.

För en höjning av understöden till obemedlade och mindre bemedlade elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter kunna åberopas i huvudsak enahanda skäl som ovan nämnts beträffande sådana elever vid folkhögskolorna.

Enligt kungörelsen den 24 juli 1917 angående understöd av statsmedel åt vissa elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter utgår understöd med högst följande belopp nämligen:

vid lantbruksskola i södra och mellersta Sverige samt vid helårskurs vid lantbruksskola i Norrland och Dalarna med 100 kronor till obemedlad och 60 kronor till mindre bemedlad elev för varje årskurs;

vid lantmannaskola, lantushållsskola, utbildningskurs för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid teoretisk vinterkurs vid lantbruksskola i sistnämnda landsdelar med 25 kronor till obemedlad och 15 kronor till mindre bemedlad elev för varje månad; ävensom

vid fast småbrukarkurs med särskilt antagna elever med 1 krona om dagen för en var därtill berättigad under den tid kursen pågår.

Efter en höjning av nämnda elevstipendier motsvarande den av riksdagen på sätt ovan nämnts beträffande folkhögskolas elever beslutade skulle dessa vad angår förstnämnda skolor och kurser sättas till respektive 140 och 80 kronor, rörande lantmannaskola, lanthushållsskola, utbildningskurs för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna samt vid teoretisk vinterkurs vid lantbruksskola i sistnämnda landsdelar till respektive 35 och 20 kronor samt beträffande fast småbrukarkurs med särskilt antagna elever till 1 krona 40 öre om dagen, vilket sistnämnda belopp utskottet likväl anser bör jämnas till 1 krona 50 öre.

Enligt av utskottet i anslutning till det ovan anförda verkställda approximativa beräkningar skulle för ifrågavarande ändamål för läsåret 1918—1919 erfordras ett anslag av i runt tal 30,000 kronor. I överensstämmelse med vad som skett beträffande det ovannämnda av riksdagen beviljade extra anslaget till elevstipendier vid folkhögskolorna torde nu ifrågavarande anslag bära givas förslagsanslags natur.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av förevarande i ämnet väckta motioner för beredande av höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter under läsåret 1918—1919 anvisa å extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 30,000 kronor.

Stockholm den 6 maj 1918.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 68.